

РЕЦЕНЗІЇ

УСЕ ПОЧИНАЄТЬСЯ З УЧИТЕЛЯ...

Рецензія на колективну монографію «Учитель мистецьких дисциплін у дискурсі педагогічної майстерності» / І. А. Зязюн, Г. Г. Філіпчук, О. М. Отич та ін.; за наук. ред., передм. і післямова О. М. Отич. – Бердянськ : Видавець Ткачук О. В., 2013. – 334 с.

У колективній монографії аналізуються теоретико-методологічні засади розвитку педагогічної майстерності викладачів мистецьких дисциплін у системі неперервної мистецько-педагогічної освіти, а також узагальнюється відповідний історичний і сучасний досвід.

Проблему розвитку педагогічної майстерності вчителів і викладачів мистецьких дисциплін висвітлено в контексті актуальних питань сучасної освіти. Так, І. Зязюн доводить необхідність збагачення змісту підготовки сучасного вчителя ідеями психопедагогіки, що передбачає запровадження у вищих навчальних закладах прикладного курсу психологічної педагогіки й педагогічної психології. Г. Філіпчук розкриває актуальність і практичну дієвість етнокультурологічних засад сучасної освіти як основи етнічної компетенції, необхідної педагогам, учням, студентам, батькам, громаді, владі, бо вона дає можливість краще орієнтуватися в часі та просторі, у стосунках із «іншими» культурами, а також вибудовується за допомогою пізнання її матеріальної сфери, духовної діяльності, ментальних і

етнопсихологічних характеристик етносу. О. Отич обґрунтовує психологічні й культурологічні основи мистецької освіти, що створює умови для розуміння природи художнього сприймання, механізмів впливу мистецьких явищ на людину і цим самим сприяє пошуку нових методів виховання й розвитку особистості мистецькими засобами, отже, є важливою умовою розвитку педагогічної майстерності майбутнього викладача мистецьких дисциплін. О. Семенов здійснює соціолінгвістичний аналіз естетичного розвитку особистості педагога засобами родинних традицій як складного багатовимірного процесу якісних змін у когнітивній, морально-естетичній, емоційній сферах особистості. У контексті сформульованих концептуальних ідей вона узагальнює педагогічний досвід Малобілозерської естетичної гімназії-інтернату «Дивосвіт», що функціонує в Запорізькій області та є експериментальним майданчиком Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України.

У монографії презентуються результати докторських досліджень співробітників відділу педагогічної естетики та етики ІПОД НАПН України. Так, С. Соломаха розкриває специфіку педагогічної діяльності викладачів мистецьких дисциплін у роботі з художнім текстом, який має потужний освітній і світоглядний потенціал, що виявляється в пошуках смислу художнього твору, коли не лише здобуваються певні мистецькі знання й навички, але й переосмислюється особистісна позиція щодо художньо-естетичних і морально-етичних цінностей, ідеалів, переконань. Г. Сотська вивчає формування естетичної культури вчителя образотворчого мистецтва як основи його педагогічної майстерності за умови, коли він виступає посередником, транслятором художньо-естетичної спадщини, усвідомлює свою роль у передачі естетичної культури молодому поколінню. М. Вовк присвячує свій розділ процесу формування фольклористичної компетентності словесника як інтегративної властивості особистості, що характеризується стійкою аксіологічною орієнтацією, позитивною мотивацією, сформованою естетичною культурою, володінням широким спектром інформаційного фонду (теоретико-фольклористичного, історико-фольклористичного, фольклорно-жанрологічного, культурологічного, етнолінгвістичного, комунікативного

спрямування), реалізацією філолога в науково-дослідницькій фольклористичній діяльності, установкою на самовдосконалення протягом життя. О. Лобач обґрунтовує кордоцентричну парадигму розвитку емоційної культури вчителів мистецьких дисциплін, яка розглядається крізь призму духовної науково-педагогічної традиції, закріпленої у працях відомих українських учених, педагогів, спадщині видатних християнських подвижників, що дозволяє авторові виділити провідною педагогічною умовою ефективного виховання кордоцентричної особистості – організацію на духовно-етичних засадах різноманітної естетичної діяльності, в тому числі художньої, у процесі професійної підготовки майбутніх учителів мистецьких дисциплін.

Діапазон проблем, що порушуються на сторінках рецензованої праці, доповнюється науковими розвідками Н. Флегонтової, яка досліджує розвиток культури мовлення викладача вищого навчального закладу як провідної складової педагогічної культури педагога: наукової та загальної ерудиції, прагнення до самовдосконалення, культури спілкування, педагогічної етики й естетично спрямованої педагогічної дії; І. Шумілової – про специфіку підготовки майбутніх учителів гуманітарних дисциплін у сучасних умовах розвитку вищої педагогічної освіти; а також доробком науковців, які висвітлюють історичні особливості розвитку педагогічної майстерності викладачів мистецьких дисциплін, переосмислюють прогресивні ідеї минулого та характеризують результати практичної реалізації педагогічних ідей видатних педагогів і митців у сучасній освіті (Ю. Грищенко, Т. Котирло, А. Омельченко, О. Тринус, Н. Філіпчук).

Особливу увагу приділено також проблемам взаємозв'язку різних напрямів розвитку педагогічної майстерності вчителів і викладачів мистецтва, подано різноманітні технології формування професійних якостей фахівців у галузі мистецької освіти, зокрема: результати багаторічної праці у вищому навчальному закладі покладені в основу змісту підрозділу І. Дубінець, яка репрезентувала власну апробовану методіку викладання курсу «Гармонія» для майбутніх педагогів-музикантів; О. Голік представила технологію розвитку

педагогічної майстерності майбутніх учителів мистецьких дисциплін засобами театральної педагогіки, що допомагає у виборі вчителем засобів педагогічного впливу на учнів, спрямовує на розвиток його особистісних якостей, утвердження словом і дією найвищих духовних цінностей, моральних норм поведінки і стосунків; технології естетичного виховання учнів і студентів, подані в доробку О. Кутової, сприяють формуванню в особистості викладача рис, необхідних для організації процесу його ефективної міжособистісної взаємодії зі студентами на етичних і естетичних засадах; Н.Ткачова аргументовано доводить, що підготовка майбутнього вчителя музичного мистецтва до застосування технології інтегративного навчання має розглядатися як цілісний процес його професійного становлення, що реалізується в різних видах практик – фольклорної, виробничої, педагогічної.

Поза сумнівом, комплексне використання педагогічних підходів, активних форм і методів, репрезентованих у монографії «Учитель мистецьких дисциплін у дискурсі педагогічної майстерності», сприятимуть закріпленню теоретичних знань, озброєнню майбутніх учителів і викладачів необхідним методичним арсеналом вирішення сучасних освітніх проблем вищої школи, формуватимуть здатність до рефлексії, вміння використовувати одержану інформацію в нових умовах, а також вдосконалювати свої інтелектуальні, світоглядні й комунікативні якості, спрямовані на розвиток педагогічної майстерності майбутніх учителів мистецьких дисциплін та викладачів вищих навчальних закладів.

*Рецензент –
Наталія Миропольська*